

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Α')

Σάββατο Ἀθήνα, 15 Μάη 1921

ΑΡΙΘ. 73Θ (ΦΥΛ.20)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Μ. ΓΚΟΡΚΗ: Εικοσιέξη και μία (μετ. Κ.Καρθαίου)
ΑΓΗΣ: Καημοί.
ΜΕΛΛΗΓΡΟΣ: Τὸ τραγούδι τῆς ἀνοιξῆς (μετῴφρ. Δῆμου Βερενίκη).
ΝΙΛΤΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΑΣ: Νόστιμον ἡμαρ.
ΠΑΥΛΟΣ Γ. ΦΛΩΡΟΣ: Καλοκαιριάτικη νύχτα.
ΤΑΚΗΣ ΦΙΤΣΟΣ: Τρικυμία.
ΦΟΥΛΜΕΝ: Στὸ «Τριαντάφυλλο τοῦ Χάρου».
Γ. ΑΠΟΣΠΕΡΟΣ: Ὀνειράτα.

Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα και πράγματα.
Ρ. ΔΕ Σ. ΡΗΤΟ: Ἡ γυναίκα σὸν ἄντρα.— Στὸ σταθμό.
Ι ΡΗΦΤΟΠΟΥΛΟΣ: Νέα ποιήματα (ἀπὸ τὸ Ἡ' βιβλίον)
ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΞΕ ΒΔΟΜΑΔΑ: Ξένη φιλολογία.
— Ξένα περιοδικά.— Ἡ Κοινὴ Γνώμη — Βαρβαροπάλαμο.— Τί γράφουν οἱ ἄλλοι.— Μουσικὴ.
— Χωρὶς γραμματισμὸν.
Α. ΙΠΤΙΑΝΟΣ: Τα ἰδανικά τῆς νέας Ἑγγλέζικης Τέχνης.

ΜΑΞΙΜΟΥ ΓΚΟΡΚΗ

ΕΙΚΟΣΙΕΞΗ ΚΑΙ ΜΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΥ

Ἰχμαστε εἰκοσιέξη ἄντρες — εἰκοσιέξη ζωντανὲς μηχανές, κλεισμένες σ' ἓνα ὑγρὸ κατώγι, ὅπου ἀπὸ νορῖς τὸ πρωὶ ὡς ἀργὰ τὸ βράδι ζυμώναμε καὶ φτιάναζε κοιλούρες. Τὰ παράθυρα τοῦ κατωγιοῦ μας ἔβλεπαν σ' ἓνα βαθούλωμα, ἀρισμένο ἐπίτηδες μπροστά τους, καὶ χτισμένο μὲ τοῦβλα πρασινομένον ἀπὸ τὴν πολυκαιρία. Ἀπ' ἔξω, τὰ παράθυρά μας εἶτανε κλεισμένα μὲ πυκνὰ σιδερένια κάγκελα, καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου δὲν κατόρθωνε νὰ μᾶς φτάσει, μὴν μπορώντας νὰ περάσει μὲς ἀπὸ τὰ λευρωμένα τὰ τζάμια. Ὁ προϊστάμενός μας τὰ εἶχε ἐπίτηδες ἔτσι φραγμένα, γιὰ νὰ μὴν μποροῦμε νὰ δώσουμε κἄνα κομμάτι ἀπ' τὸ ψωμί του στοὺς ζητιάνους, ἢ σὲ κανέναν πεινασμένο συνάδερφο δίχως ἐργασία: ὁ προϊστάμενός μας μᾶς ἐράζε μάγκες, καὶ τὸ μεσημέρι μᾶς ἔδινε νὰ τρώμε, ἀντὶ γιὰ κρέας μπαχιάτικα ἐντόστια...

Στενά καὶ πνιγερὰ εἶτανε κειμέσα πὸν δουλεύαμε, κάτω ἀπ' τὴ χαμηλὴ, βαρεῖα στέγη πὸν εἶτανε γεμάτη καπνὲς καὶ ἀράχνες. Βαρηθυμιά καὶ ἀηδία μᾶς ἐπλάκωνε τὴν ψυχὴ μὲς σ' αὐτοὺς τοὺς θρόνικους καὶ μονηλισμένους τοίχους... Ἐσηκωνόμαστε τὸ πρωὶ στὶς πέντε ἢ ὅρα, χωρὶς νὰ ἔχουμε χορτάσει τὸν ὕπνο, καὶ στὶς ἔξη ἐκαθόμαστε μπρὸς σ' ἓνα τραπέζι καὶ πλάθαμε κοιλούρια ἀπὸ τὴ ζύμη πὸν μᾶς εἶχαν ἐτοιμάσει οἱ συνάδερφοί μας τὴν ὥρα πὸν ἐμεῖς κοιμόμαστε. Κι ὅλη τὴν ἡμέρα, ἀπ' τὸ πρωὶ ἴσαμε τίς δέκα τὸ βράδι, ἄλλοι ἀπὸ μᾶς, καθισμένοι μπρὸς στοῦ τραπέζι, πλάθανε μὲ τὰ χέρια τὸ ἐλαστικὸ φύραμα καὶ συγχρόνως κουνιόντουσαν δεξιά καὶ ἀριστερά γιὰ νὰ μὴν ξυλιάσουν ὅλο στὴν ἴδια θέση, ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἀνακάτευαν παραπέρα νερὸ καὶ ἀλεύρι. Κι ὅλη τὴν ἡμέρα κόλλαζε μονότονα καὶ μελαγχολικὰ τὸ νερὸ μὲς στοῦ καζάνι, ὅπου ζεματίζαμε τίς κοιλούρες, καὶ ἀκουγότανε τὸ φτιάρι πὸν σερνότανε γρήγορα καὶ ὀρμητικὰ ἀπάνω στὶς πυρωμένες πλάκες τοῦ φούρνου, ὅπου ὁ φούρναρης ἔριχνε γιὰ νὰ ψηθοῦνε τίς γλυστερές, φρεσκοζεματισμένες κοιλούρες.

Ἀπ' τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδι καίγανε τὰ ξύλα στὴ μιά μεριά τοῦ φούρνου, καὶ ἡ κόκκινη τῆς φλόγας ἀναλαμπὴ ἔτρεμε ἀπάνω στοῦ τοίχου, ἀπέναντι, σὰ νὰ μᾶς περγελοῦσε κομρὰ. Ὁ πελόρος ὁ φούρνος ἐμοιάζε μὲ

τὸ κεφάλι κανενὸς γίγαντα ζωτικῶ, πὸν εἶχε προβάλει ἀπὸ τὴ γῆ καὶ μ' ὀρθάνοιχτο στόμα μᾶς ἔριχνε τὴν πύρινή του ἀνάσα, ἐνῶ οἱ μαῦρες τρύπες τῶν ἀεριστήρων κοιτάζανε ἀδιάκοπα ἀπάνω στὴν ἀτέλειωτη ἐργασία μας. Αὐτὲς οἱ δύο θαθεῖς τρύπες φαινότουσαν σὰν τὰ μάτια — σὰν τᾶσπλαχνα, κρούα μάτια τοῦ ζωτικῶ: μᾶς κοιτάζανε ὅλη τὴν ὥρα μὲ τὸ ἴδιο σιωπεῖνὸ βλέμμα, λὲς κ' εἶχανε κουραστῆ κοιτάζοντας σιλάδους, πὸν ἀπ' αὐτοὺς τίποτα πιά δὲν περιμένανε, καὶ πὸν δὲν εἶχανε πιά γι αὐτοὺς παρὰ τὴν ψυχρὴ περιφρόνηση τῆς ὑπεροχῆς τῆς σοφίας.

Τὴ μιά μέρα ἀπάνω στὴν ἄλλη, πλάθαμε, κοιτηγμένοι στὴ σκόνῃ τοῦ ἀλευριοῦ, μὲς στὶς λάσπες πὸν φέρναμε ἀπ' τὴν αὐλὴ μὲ τὰ πόδια μας, μέσα στοῦ μολεμένο, πνιγερὸν ἀέρα: μαλάζαμε τὴ ζύμη καὶ φτιάναμε κοιλούρια πὸν τὰ ραντίζαμε μὲ τὸν ἰδρωτὰ μας. Καὶ μισούσαμε τὴν ἐργασία μας μὲ μῖσος πικρὸ δὲ βάζαμε ποτὲ στοῦ στόμα μας ἀπ' τὰ κοιλούρια πὸν φτιάναμε μὲ τὰ χέρια μας, καὶ προτιμοῦσαμε τὸ μαῦρο ψωμί. Ἐκαθόμαστε σ' ἓνα μακρὸν τραπέζι, ὁ ἓνας ἀπέναντι στοῦν ἄλλο, στὴν κάθε μεριά τοῦ τραπέζιου ἐννιά ἐργάτες, καὶ κουνούσαμε, ὅρες, τὰ χέρια μας καὶ τὰ δάχτυλά μας: καὶ τόσο εἶχαμε συνηθίσει στὴ δουλιὰ μας, πὸν οὔτε δίναμε πιά καμιά προσοχὴ σ' ὅ,τι κάναμε. Καὶ τόσο πολὺ βλεπόμαστε κειμέσα, πὸν εἶχαμε πιά βαρεθεῖ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, καὶ ὁ καθένας μας ἤξερε καὶ τίς παραμικρὲς ζαρωματικὲς στὰ πρόσωπα τῶν συντρόφων του. Δὲν εἶχαμε τίποτα πὸν νὰ μποροῦσε νὰ μᾶς δώσει θέμα γιὰ ὀμιλία: εἶμαστε ὅμως σ' αὐτὸ συνηθισμένοι, καὶ σοπαίναμε ὅλη τὴν ὥρα, ἔξιν ὅταν ἐτύχαινε καμιά φορὰ νὰ τσακωνόμαστε — γιὰτὶ πάντοτε βρῖσκει κανεὶς ἀφορμὴ γιὰ νὰ τσακωθεί μ' ἓναν ἄνθρωπο, καὶ μάλιστα μ' ἓναν πὸν ἐργάζεται μαζὶ. Ὅμως κ' οἱ τσακωμοὶ μας σπάνιου εἶτανε — σὲ τί μπορεῖ τὸ κάτω κάτω νὰ φταιξοῦ ἓνας ἄνθρωπος μισοπεθαμένος, ἓνας πὸν μοιάζει σὰν πέτρινο ἀντρείκελλο, καὶ πὸν ὅλη του ἡ ψυχικὴ ζωὴ ἔχει πνιγεῖ μὲς στὴ σκληρὴ καὶ βαρεῖα καὶ ἀδιάκοπη δουλιὰ; Ὡστόσο ἡ σιωπὴ εἶναι βασανιστικὴ καὶ τρομερὴ μόνο γιὰ κείνους πὸν εἶπανε κιάλας ὅ,τι εἶχανε νὰ πῶνε, καὶ δὲ θύονε πιά νὰ πῶνε τίποτα: ὅμως γιὰ τοὺς